

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/10/2001

NASTROJE SPOŁECZNE W STYCZNIU

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, STYCZEŃ 2001

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- ◆ W porównaniu z sondażem grudniowym poprawiły się oceny rozwoju ogólnej sytuacji w kraju. Obecnie opinie negatywne (63%) ponad dwukrotnie przeważają nad pozytywnymi (25%). Przed miesiącem krytykujących było ponad trzykrotnie więcej niż zadowolonych.

- ◆ Lepsze niż w grudniu są także oceny sytuacji politycznej oraz gospodarczej, jednak nadal w obu tych dziedzinach opinie krytyczne znacznie przeważają nad pozytywnymi.
- ◆ Na poziomie ogólnym nie zmieniły się opinie o kondycji zakładów pracy respondentów, bez zmian pozostały także oceny warunków materialnych gospodarstw domowych oraz samoocena warunków życiowych ankietowanych i ich rodzin.
- ◆ Nieco lepsze niż w grudniu są prognozy rozwoju ogólnej sytuacji w kraju w najbliższym roku, a także sytuacji politycznej i gospodarczej. Stabilne pozostają przewidywania dotyczące kondycji zakładów pracy respondentów oraz warunków życiowych ich rodzin.

Nowy rok przyniósł poprawę nastrojów społecznych w dziedzinie życia publicznego oraz ich stabilizację w kwestiach dotyczących życia zawodowego i sytuacji bytowej Polaków. Oceny i - w mniejszym stopniu - prognozy dotyczące ogólnej sytuacji kraju, stanu gospodarki i sytuacji politycznej, które w ostatnich dwóch miesiącach stopniowo się pogarszały, są obecnie lepsze niż w grudniu. Natomiast kolejny już miesiąc stabilne są opinie i przewidywania dotyczące kondycji miejsc pracy respondentów oraz warunków życia ich rodzin.

OCENY

W stosunku do sondażu grudniowego w styczniu¹ odnotowaliśmy poprawę ocen kierunku rozwoju ogólnej sytuacji w Polsce (wzrost odsetka opinii pozytywnych o 5 punktów, spadek negatywnych o 4 punkty). Obecnie oceny te wróciły do stanu z listopada '99. Nadal jednak liczba osób krytykujących rozwój sytuacji w kraju jest ponad dwukrotnie wyższa od liczby zadowolonych.

Tabela 1

Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
	2000												2001
	w procentach												
W dobrym	32	27	19	19	25	18	24	21	28	29	25	20	25
W złym	55	64	67	67	62	72	65	66	58	56	64	67	63
Trudno powiedzieć	13	9	13	14	13	10	11	13	14	15	11	13	12

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (128) przeprowadzono w dniach 5-8 stycznia 2001 roku na 1069-osobowej reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

Opinie negatywne przeważają niemal we wszystkich grupach społeczno-demograficznych². Krytyczne spojrzenie na rozwój sytuacji w kraju szczególnie nasilone jest wśród ludzi żyjących w złych warunkach materialnych, źle (choć nie najgorzej) sytuowanych, mających podstawowe wykształcenie, w środowisku osób bezrobotnych, ale także wśród rolników i robotników wykwalifikowanych, mieszkańców wsi. Im lepsze natomiast położenie badanych, tzn. wyższe wykształcenie, lepsze warunki materialne gospodarstw domowych, wyższe dochody *per capita* w rodzinie, tym wyższa akceptacja rozwoju sytuacji. Oceny te wiążą się także z wiekiem - im młodszy są badani, tym częściej wyrażają zadowolenie, co szczególnie widoczne jest w środowisku uczącej się młodzieży. Pozytywnym spojrzeniem na rozwój sytuacji w kraju poza uczniami i studentami wyróżniają się ludzie z wyższym wykształceniem, przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji.

Opinie w tej sprawie zależą także od poglądów politycznych - dezaprobatę najczęściej wyrażają osoby o lewicowej orientacji, choć w porównaniu z pomiarem grudniowym odnotowujemy w tej grupie przyrost ocen pozytywnych (o 6 punktów). Wyraźnie poprawiły się opinie badanych identyfikujących się z centrum sceny politycznej (wzrost ocen pozytywnych o 8 punktów, spadek negatywnych o 12 punktów). Pogorszyły się natomiast (spadek ocen pozytywnych o 3 punkty, wzrost negatywnych o 7 punktów) oceny osób o prawicowych poglądach politycznych - nadal jednak badani ci są najmniej krytyczni i częściej niż inni akceptują kierunek rozwoju sytuacji w kraju.

Tabela 2

Poglądy polityczne badanych	Ocena kierunku rozwoju sytuacji w kraju*					
	dobry			zły		
	XI 2000	XII 2000	I 2001	XI 2000	XII 2000	I 2001
	w procentach					
Lewica	23	16	22	69	74	73
Centrum	25	19	27	66	70	58
Prawica	34	38	35	58	45	52
Nieokreślone („trudno powiedzieć”)	19	12	17	61	70	66
* Pominięto „trudno powiedzieć”.						

² Zob. tabele aneksowe.

Rozwój sytuacji w kraju najlepiej oceniają potencjalni wyborcy UW - jest to obecnie jedyny elektorat, w którym opinie pozytywne wyraźnie przeważają nad krytycznymi. Wśród zwolenników AWS, których oceny w stosunku do grudnia nieznacznie się poprawiły, można mówić o równowadze aprobaty i dezaprobaty. Natomiast w pozostałych elektoratach oraz w grupie osób niezdecydowanych odnotowujemy zdecydowaną przewagę opinii krytycznych. Trzeba jednak podkreślić, że ostatni miesiąc przyniósł poprawę ocen w tych grupach - najbardziej widoczna jest ona w elektoracie SLD (wzrost odsetka opinii pozytywnych o 7 punktów, spadek negatywnych o 10 punktów).

Tabela 3

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Ocena kierunku rozwoju sytuacji w kraju*					
	dobry			zły		
	XI 2000	XII 2000	I 2001	X I 2000	XII 2000	I 2001
	w procentach					
UW	37	53	55	54	33	38
AWS	38	43	46	52	47	42
SLD	25	17	24	68	77	67
PSL	18	11	15	71	77	77
Niezdecydowani	25	19	26	60	61	53
Niezamierzający głosować	21	13	14	64	74	73
* Pominięto „trudno powiedzieć”.						

Lepsza niż przed miesiącem jest także ocena sytuacji politycznej w Polsce (wzrost odsetka ocen pozytywnych o 5 punktów, spadek negatywnych o 8 punktów). Zmniejszyła się więc przewaga opinii krytycznych (43%) nad pozytywnymi (10%), choć nadal jest ona czterokrotna. Opinie w tej sprawie wróciły do stanu notowanego w październiku '99.

Tabela 4

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
	2000												2001
	w procentach												
- dobra	8	8	5	5	9	4	7	6	9	10	7	5	10
- ani dobra, ani zła	41	37	32	34	36	25	33	33	38	38	37	35	36
- zła	42	47	52	51	44	63	50	51	43	42	46	51	43
Trudno powiedzieć	9	8	10	9	11	8	10	10	11	10	10	9	11

Wprawdzie we wszystkich grupach społecznych znaczna część badanych ocenia sytuację polityczną jako przeciętną (ani dobra, ani zła), ale w każdym przypadku opinie negatywne zdecydowanie przeważają nad pozytywnymi. Najbardziej krytyczni są badani żyjący w złych warunkach materialnych oraz deklarujący lewicowe poglądy polityczne. Wysoką dezaprobatę notujemy także w środowisku kadry kierowniczej i inteligencji, z tym że w grupie tej stosunkowo wysoka jest także aprobatą. Zdecydowanie najlepiej (największa akceptacja, najmniejszy krytycyzm) oceniają sytuację polityczną osoby pracujące na własny rachunek poza rolnictwem.

Nieco poprawiły się też oceny sytuacji gospodarczej w kraju (3-punktowy wzrost odsetka opinii pozytywnych, 4-punktowy spadek negatywnych). Nadal jednak ponad połowa ankietowanych (57%) postrzega stan gospodarki jako zły i tylko co jedenasty (9%) ocenia go pozytywnie.

Tabela 5

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
	2000												2001
	w procentach												
– dobra	12	12	7	8	9	6	8	7	9	7	8	6	9
– ani dobra, ani zła	33	30	28	28	26	25	30	28	30	33	29	28	29
– zła	50	55	61	59	60	64	58	59	55	54	57	61	57
Trudno powiedzieć	5	3	4	5	5	5	4	6	6	6	6	5	4

Negatywne oceny sytuacji gospodarczej wyraźnie przeważają nad pozytywnymi we wszystkich kategoriach społeczno-demograficznych, choć trzeba przyznać, że w każdej grupie znaczna część badanych ocenia stan gospodarki jako przeciętny. Zdecydowanie najbardziej niezadowoleni są rolnicy, mieszkańcy wsi, respondenci osiągający niskie (choć nie najniższe) dochody, żyjący w złych warunkach materialnych, a także renciści, emeryci i bezrobotni. Im lepiej natomiast badani są sytuowani i wykształceni, tym częściej wyrażają aprobatę sytuacji gospodarczej kraju. Częściej odnotowujemy ją także wśród mieszkańców wielkich aglomeracji miejskich niż w innych środowiskach zamieszkania.

Opinie o stanie gospodarki zależą również od poglądów politycznych - badani o orientacji lewicowej należą do najbardziej niezadowolonych, natomiast prawicowe identyfikacje wiążą się z wyraźnie mniejszym krytycyzmem i większą aprobatą.

Od grudnia nie zmieniły się - na poziomie ogólnym - opinie o kondycji zakładów pracy respondentów. Prawie dwie piąte osób aktywnych zawodowo (38%) krytycznie ocenia sytuację w swoim zakładzie pracy, niemal jedna trzecia (32%) wystawia opinię pozytywną i nieco mniej - neutralną (28%). Oceny te są jednak zróżnicowane w zależności od sektora gospodarki, w którym usytuowane są zakłady.

Tabela 6

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
	2000												2001
w procentach													
Respondenci aktywni zawodowo (ogółem)													
N=	562	550	644	509	555	550	496	525	531	526	522	522	487
- dobra	32	29	31	30	30	31	31	33	31	30	32	31	32
- ani dobra, ani zła	30	31	33	31	33	31	35	33	32	32	31	31	28
- zła	35	37	33	36	34	36	34	31	34	36	32	36	38
Trudno powiedzieć	3	2	3	3	3	2	1	3	4	2	5	2	2
Pracownicy instytucji państwowych i publicznych													
- dobra	33	30	28	23	26	35	26	28	28	31	30	25	29
- ani dobra, ani zła	33	34	32	34	35	28	38	38	33	24	30	32	29
- zła	34	35	38	38	37	36	35	33	35	43	37	40	40
Trudno powiedzieć	0	1	2	5	3	0	0	1	5	2	3	3	1
Pracujący w spółkach o własności prywatnej i państwowej													
- dobra	44	30	37	37	43	38	34	44	38	36	43	37	42
- ani dobra, ani zła	27	36	37	34	30	27	35	26	42	30	25	31	31
- zła	26	33	23	28	23	32	31	26	19	33	26	32	27
Trudno powiedzieć	2	1	3	2	4	3	0	4	2	1	6	0	1
Pracujący w sektorze prywatnym poza rolnictwem													
- dobra	41	45	41	40	41	36	44	40	38	37	38	44	36
- ani dobra, ani zła	35	32	39	30	35	40	33	34	32	43	36	34	28
- zła	20	21	18	27	20	23	23	23	27	19	22	21	34
Trudno powiedzieć	4	2	3	2	3	2	1	3	4	1	4	1	2
Pracujący w indywidualnych gospodarstwach rolnych													
- dobra	3	5	1	1	2	1	0	8	7	2	6	7	15
- ani dobra, ani zła	16	13	5	19	25	21	24	16	18	26	29	21	18
- zła	81	82	94	80	73	74	76	76	75	71	61	71	62
Trudno powiedzieć	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	5	2	4

Obecnie najlepiej oceniana jest kondycja spółek o własności mieszanej - prywatnej i państwowej, których notowania od ostatniego pomiaru nieco się poprawiły (5-punktowy wzrost odsetka ocen pozytywnych i spadek negatywnych). Stosunkowo dobrze oceniana jest też sytuacja sektora prywatnego poza rolnictwem, choć ostatnio opinie jego pracowników pogorszyły się (wzrost odsetka ocen negatywnych o 13 punktów, spadek pozytywnych o 8 punktów). Znacznie gorzej oceniają kondycję swoich zakładów pracownicy instytucji państwowych i publicznych, u których - mimo pewnej poprawy - nadal odnotowujemy wyraźną przewagę ocen negatywnych nad pozytywnymi. Niezmiennie najbardziej krytyczne opinie o sytuacji własnych gospodarstw mają rolnicy indywidualni, chociaż w ostatnim miesiącu ich oceny wyraźnie się poprawiły (wzrost odsetka ocen pozytywnych o 8 punktów, spadek negatywnych o 9 punktów) i są obecnie najlepsze od grudnia '99.

Opinie o sytuacji w zakładach pracy respondentów zależą przede wszystkim od warunków materialnych gospodarstw domowych, od poziomu dochodów przypadających na osobę w rodzinie oraz poziomu wykształcenia ankietowanych. Znaczną przewagę ocen pozytywnych nad negatywnymi odnotowujemy u badanych, którzy są zadowoleni ze swoich warunków materialnych, mają najwyższe dochody *per capita* w rodzinie i wyższe wykształcenie, wśród kadry kierowniczej i inteligencji, mieszkańców wielkich aglomeracji miejskich, a także - co ma szczególne znaczenie - wśród ludzi młodych (w wieku od 18 do 34 lat). Zdecydowanie najbardziej niezadowoleni z kondycji swoich miejsc pracy są natomiast rolnicy, pracownicy uzyskujący niskie (choć nie najniższe) dochody na osobę w rodzinie, żyjący w złych warunkach materialnych, z podstawowym wykształceniem.

Od grudnia niemal nie zmieniła się samoocena ogólnie pojmowanych warunków życiowych respondentów i ich rodzin. Nadal największa grupa, obejmująca ponad połowę badanych uznaje, że żyje im się przeciętnie (ani dobrze, ani źle), co czwarty (o 3 punkty mniej niż przed miesiącem) wyraża jednak niezadowolenie, a ponad jedna piąta ocenia, że żyje im się dobrze.

Tabela 7

Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
	2000												2001
	w procentach												
- dobrze	23	24	19	23	22	21	19	20	23	18	21	21	22
- ani dobrze, ani źle	51	50	50	49	52	49	52	53	50	53	49	51	52
- źle	26	26	31	28	26	30	28	27	26	29	29	28	25
Trudno powiedzieć	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0

Od dłuższego czasu stabilne są też opinie o warunkach materialnych gospodarstw domowych respondentów: niespełna połowa określa je jako przeciętne, co trzeci - jako złe, a co piąty - jako dobre.

Tabela 8

Jak Pan(i) ocenia obecne warunki materialne swojego gospodarstwa domowego? Czy są one:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
	2000												2001
	w procentach												
- dobre	22	22	17	22	21	21	19	22	23	20	21	20	21
- ani dobre, ani złe	46	47	43	46	46	43	49	46	43	46	43	48	46
- złe	32	31	40	32	33	36	32	32	34	34	36	32	33

Oceny warunków materialnych gospodarstw domowych oraz warunków życiowych rodzin są silnie powiązane z położeniem społeczno-ekonomicznym badanych, a także z ich sytuacją życiową. Im wyższe mają miesięczne dochody na osobę w rodzinie i lepiej są wykształceni, tym częściej pozytywnie oceniają swoją sytuację. Do najbardziej zadowolonych należą przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji, ludzie z wyższym wykształceniem, najlepiej sytuowani oraz uczniowie i studenci. Natomiast im gorsze jest położenie respondentów, tym większy wśród nich odsetek niezadowolonych. Szczególnie wysoki jest on wśród osób będących w najtrudniejszej sytuacji życiowej - źle sytuowanych, bezrobotnych, rencistów. Do tego grona należy także zaliczyć ludzi z wykształceniem podstawowym i rolników. Opis ten świadczy o utrzymującym się silnym zróżnicowaniu kondycji polskich rodzin.

PROGNOZY

Nieznacznie poprawiły się prognozy rozwoju ogólnej sytuacji w kraju (wzrost odsetka optymistów o 3 punkty, spadek pesymistów o 2 punkty). Nadal jednak przewidywania pesymistyczne (34%) ponad dwukrotnie przeważają nad optymistycznymi (14%).

Tabela 9

Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
	2000												2001
	w procentach												
Poprawi się	17	14	10	11	12	10	12	12	15	15	12	11	14
Nie zmieni się	46	45	43	44	44	43	44	44	49	47	51	44	44
Pogorszy się	31	37	38	36	36	39	36	34	28	29	31	36	34
Trudno powiedzieć	6	5	9	9	8	8	8	10	8	9	7	9	7

Niemal we wszystkich grupach społeczno-demograficznych pesymiści zdecydowanie przeważają nad optymistami. Wyjątek stanowią jedynie uczniowie i studenci, najmłodszy badani, którzy częściej przewidują poprawę sytuacji niż jej pogorszenie. Na przeciwstawnym krańcu, tzn. wśród największych pesymistów znajdują się rolnicy, ludzie żyjący w złych warunkach materialnych, bezrobotni. Należą do nich także osoby o lewicowych poglądach politycznych.

W elektoratach partyjnych rozwój sytuacji w kraju najkorzystniej prognozują wyborcy UW, wśród których od grudnia wyraźnie zmalała liczba pesymistów (o 12 punktów), natomiast nieco wzrosła liczba optymistów (o 5 punktów). Obecnie w grupie tej więcej osób spodziewa się poprawy sytuacji niż jej pogorszenia. Nieco mniej korzystne są prognozy zwolenników AWS, wśród których jest tyle samo optymistów, co pesymistów. W pozostałych grupach ankietowani znacznie częściej spodziewają się pogorszenia sytuacji niż jej poprawy. Widoczne jest to zarówno w elektoracie SLD, którego przewidywania w ostatnim miesiącu jednak się poprawiły (wzrost odsetka optymistów o 6 punktów, spadek pesymistów o 7 punktów), jak i wśród sympatyków PSL, których prognozy nieco się pogorszyły i są obecnie zdecydowanie najbardziej pesymistyczne. Wyraźny pesymizm cechuje również opinie osób, które nie zamierzają wziąć udziału w wyborach.

Tabela 10

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Prognoza rozwoju ogólnej sytuacji w kraju*					
	poprawa		bez zmian		pogorszenie	
	XII 2000	I 2001	XII 2000	I 2001	XII 2000	I 2001
	w procentach					
UW	20	25	49	56	29	17
AWS	27	20	42	52	27	21
SLD	9	15	43	45	44	37
PSL	2	4	42	38	44	52
Niezdecydowani	18	26	50	34	24	35
Niezamierzający głosować	7	11	41	38	43	42
* Pominięto „trudno powiedzieć”.						

Nieco poprawiły się również przewidywania dotyczące rozwoju sytuacji gospodarczej w najbliższym roku, nadal jednak pesymistów w tej dziedzinie (26%) jest znacznie więcej niż optymistów (15%).

Tabela 11

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja gospodarcza w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
	2000												2001
	w procentach												
– poprawi się	16	15	10	13	13	13	13	12	14	15	14	12	15
– nie zmieni się	52	53	49	48	53	47	47	50	50	53	51	48	50
– pogorszy się	22	26	30	29	25	31	29	26	24	22	26	29	26
Trudno powiedzieć	10	6	10	10	9	9	11	12	12	10	9	11	8

Nieco lepsze niż w grudniu są prognozy dotyczące rozwoju sytuacji politycznej, w dalszym ciągu jednak dominują badani, którzy nie spodziewają się żadnych zmian w tej dziedzinie.

Tabela 12

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja polityczna w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
	2000												2001
	w procentach												
- poprawi się	12	11	8	10	13	14	14	12	17	17	16	15	17
- nie zmieni się	57	58	54	53	57	48	50	52	52	55	53	51	54
- pogorszy się	19	20	26	22	17	25	21	21	16	15	18	19	16
Trudno powiedzieć	12	11	12	15	12	13	15	15	15	13	13	15	13

Znaczny optymizm w przewidywaniu zmian w polityce wykazują ankietowani o lewicowych poglądach politycznych, mimo że ich prognozy rozwoju sytuacji w kraju oraz stanu gospodarki cechuje wyraźny pesymizm. Wyrażając nadzieję na poprawę sytuacji politycznej badani ci liczą zapewne na zmiany związane ze zbliżającymi się wyborami parlamentarnymi.

Na poziomie ogólnym nie zmieniły się przewidywania dotyczące kondycji zakładów pracy respondentów. Pewne zmiany odnotowujemy jednak w przewidywaniach pracowników poszczególnych sektorów. Przybyło optymistów (o 7 punktów) wśród pracowników spółek o własności mieszanej - prywatnej i państwowej. Ich prognozy należą obecnie do najlepszych, podobnie jak przewidywania osób pracujących w sektorze prywatnym poza rolnictwem (u których jednak odnotowujemy 4-punktowy spadek liczby optymistów). Bardziej pesymistycznie postrzegają przyszłość swoich miejsc pracy badani zatrudnieni w instytucjach państwowych i publicznych, choć w ostatnim miesiącu nieco przybyło (o 5 punktów) wśród nich osób spodziewających się poprawy. Niezmiennie najgorsze, choć trochę mniej pesymistyczne niż w grudniu, są prognozy zmian sytuacji indywidualnych gospodarstw rolnych.

Tabela 13

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
	2000												2001
	w procentach												
Respondenci aktywni zawodowo (ogółem)													
N=	566	548	641	512	555	557	494	529	536	528	526	533	491
- poprawi się	17	14	15	12	17	17	16	20	18	16	16	14	16
- pozostanie bez zmian	51	48	50	53	50	48	51	46	48	50	50	54	52
- pogorszy się	22	29	25	25	24	25	23	21	22	23	23	22	21
Trudno powiedzieć	10	9	9	10	9	10	10	13	11	10	11	10	11
Pracownicy instytucji państwowych i publicznych													
- poprawi się	14	9	9	10	13	20	13	18	21	17	12	10	15
- pozostanie bez zmian	56	56	53	55	50	48	54	51	49	50	53	52	50
- pogorszy się	22	28	28	26	26	25	21	20	22	21	28	26	25
Trudno powiedzieć	8	7	9	9	11	7	12	10	8	12	8	12	9
Pracujący w spółkach o własności prywatnej i państwowej													
- poprawi się	25	12	17	16	22	22	22	23	13	17	24	14	21
- pozostanie bez zmian	47	48	56	54	49	46	51	42	61	60	47	61	56
- pogorszy się	22	28	16	19	19	20	20	21	16	18	18	16	15
Trudno powiedzieć	6	12	11	10	10	13	8	14	10	6	11	10	9
Pracujący w sektorze prywatnym poza rolnictwem													
- poprawi się	22	26	24	13	24	13	22	25	22	20	22	22	18
- pozostanie bez zmian	55	50	51	53	56	58	49	48	46	54	54	57	56
- pogorszy się	14	17	16	24	12	16	18	15	20	20	13	13	14
Trudno powiedzieć	10	8	9	9	8	13	11	12	12	7	11	9	12
Pracujący w indywidualnych gospodarstwach rolnych													
- poprawi się	12	2	2	6	3	13	3	6	3	7	4	6	7
- pozostanie bez zmian	37	35	40	51	40	36	47	41	39	31	40	46	44
- pogorszy się	46	54	58	38	57	49	48	48	45	50	44	41	37
Trudno powiedzieć	5	9	0	5	0	3	2	6	13	13	12	7	12

Stabilne pozostają przewidywania dotyczące warunków życiowych respondentów i ich rodzin - nadal najczęściej ankietowanych (51%) nie oczekuje żadnych zmian, prawie jedna czwarta (23%) spodziewa się pogorszenia i niemal jedna szóstka (16%) ma nadzieję na poprawę swojej sytuacji.

Tabela 14

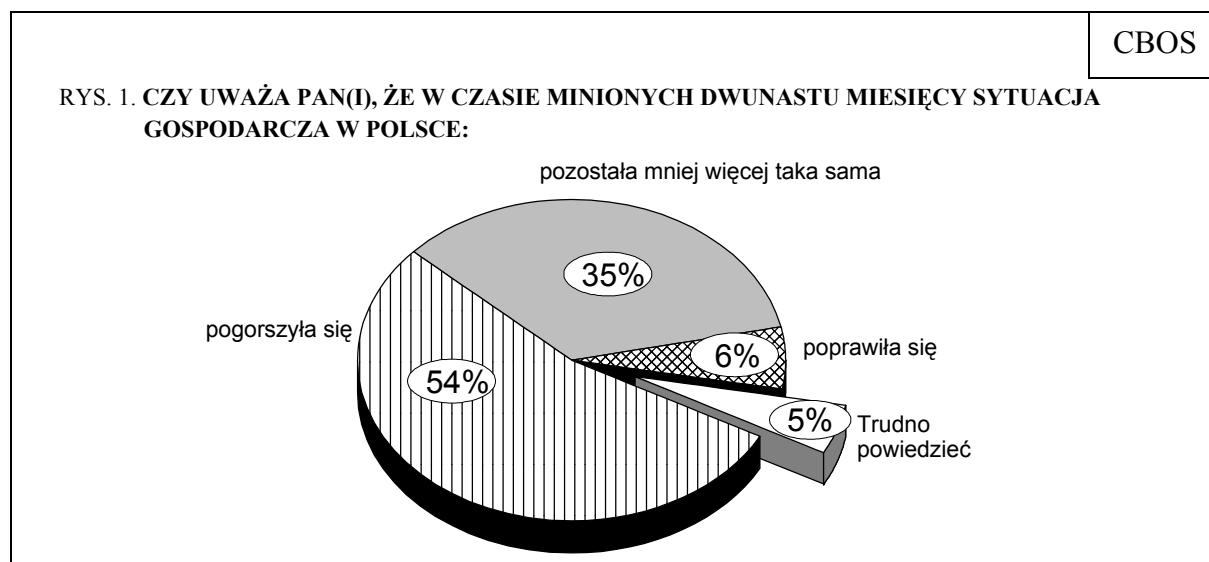
Jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinie będzie się żyło:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
	2000												2001
	w procentach												
– lepiej	17	14	13	15	13	14	14	16	13	16	15	14	16
– tak samo	51	53	52	48	52	49	48	46	57	46	50	51	51
– gorzej	24	26	26	24	25	27	28	27	21	24	25	25	23
Trudno powiedzieć	8	7	9	13	10	10	10	11	9	14	10	10	10

★

★

★

W styczniowym sondażu dodatkowo poprosiliśmy ankietowanych o retrospektywną ocenę zmian, jakie w ciągu minionych dwunastu miesięcy zaszły w gospodarce kraju oraz w warunkach materialnych ich gospodarstw domowych.

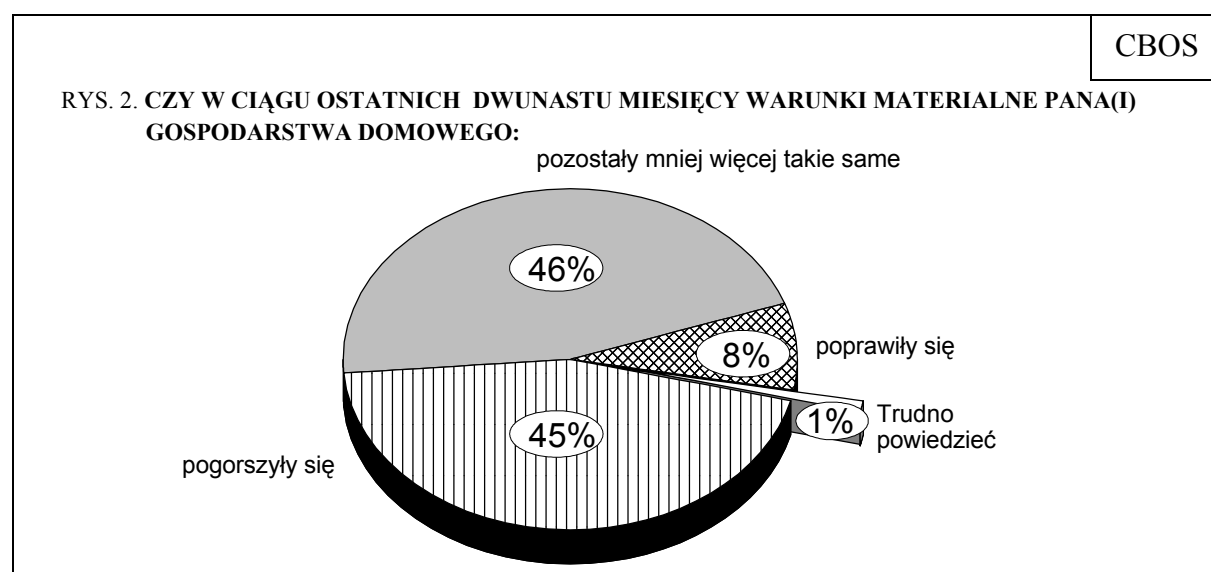
W społeczeństwie przeważa pogląd (54%), że w ciągu minionego roku sytuacja gospodarcza kraju uległa pogorszeniu. Zaledwie 6% ankietowanych wskazuje na poprawę w tej dziedzinie, a ponad jedna trzecia (35%) nie dostrzega zmian.

Opinie wyrażone w odpowiedziach na pytanie retrospektywne są szczególnie krytyczne, mimo iż na pogorszenie sytuacji nie wskazuje porównanie ocen, jakie ankietowani wystawili gospodarce Polski obecnie oraz w styczniu 2000 roku. Wynika z nich, że w ciągu ostatnich dwunastu miesięcy opinie o sytuacji gospodarczej kraju niewiele się zmieniły. Są wprawdzie nieco bardziej krytyczne niż przed rokiem - przybyło bowiem ocen negatywnych (o 7 punktów), ubyło zaś neutralnych (o 4 punkty) i pozytywnych (o 3 punkty) - jednak zmiany te są znikome w porównaniu z tymi, jakie badani sygnalizują w odpowiedzi na pytanie retrospektywne.

Tabela 15

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań		Zmiany
	I 2000	I 2001	
	w procentach		
- dobra	12	9	- 3
- ani dobra, ani zła	33	29	- 4
- zła	50	57	+ 7
Trudno powiedzieć	5	4	- 1

Do podobnych wniosków, świadczących o krytycyzmie Polaków, prowadzi analiza opinii ankietowanych dotyczących warunków materialnych własnych gospodarstw domowych. Tylko nieliczni badani (8%) dostrzegają ich poprawę w minionym roku, niemal połowa (45%) wskazuje na pogorszenie i tyle samo (46%) nie dostrzega zmian w tej dziedzinie.

Porównując oceny warunków materialnych gospodarstw domowych respondentów uzyskane obecnie oraz w styczniu 2000 roku widzimy, że w ciągu ostatnich dwunastu miesięcy nie nastąpiły żadne zmiany - obecnie Polacy oceniają swoją kondycję materialną tak samo jak przed rokiem. Interesujące jest więc, dlaczego odpowiadając na pytanie retrospektywne prawie połowa badanych twierdzi, że w ciągu ostatnich dwunastu miesięcy sytuacja ich gospodarstw domowych się pogorszyła.

Tabela 16

Jak Pan(i) ocenia obecne warunki materialne swojego gospodarstwa domowego? Czy są one:	Wskazania respondentów według terminów badań		Zmiany
	I 2000	I 2001	
	w procentach		
- dobre	22	21	- 1
- ani dobre, ani złe	46	46	0
- złe	32	33	+ 1

Przeprowadzona analiza wydaje się wskazywać na szczególną skłonność Polaków do krytycyzmu przy retrospektywnej ocenie zmian, jakie zachodzą w gospodarce kraju i w sytuacji materialnej własnych gospodarstw domowych³. Krytycyzm ten jest znacznie większy, niż wynikałoby to z porównania ocen wystawianych obecnie i rok temu.

Opracowała
Bogna WCIÓRKA

³ Taką samą prawidłowość odnotowaliśmy w odniesieniu do oceny sytuacji politycznej w kraju. Zob. komunikat CBOS „Nastroje społeczne po wyborach prezydenckich”, październik 2000 (oprac. B. Wciórka).

A N E K S

Tabela 1. Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?

(%)

	W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	25	63	12	1069
Płeć				
Mężczyźni	29	60	11	507
Kobiety	21	66	13	562
Wiek				
18-24 lat	36	54	11	153
25-34	29	60	11	189
35-44	23	66	10	210
45-54	21	71	8	210
55-64	19	70	10	131
65 lat i więcej	21	56	23	177
Miejsce zamieszkania				
Wieś	17	70	13	397
Miasto do 20 tys.	30	63	7	132
20-100 tys.	29	59	11	196
101-500 tys.	28	60	13	220
501 tys. i więcej mieszk.	30	55	15	125
Wykształcenie				
Podstawowe	17	69	14	282
Zasadnicze zawodowe	24	66	10	310
Średnie	26	61	13	386
Wyższe	46	43	10	91
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	44	44	12	67
Prac. umysł. niż. szczebla	27	60	13	107
Pracownicy fiz.- umysł.	27	68	4	59
Robotnicy wykwalifikowani	17	71	12	109
Robotnicy niewykwalifik.	29	71	0	29
Rolnicy	17	73	9	46
Pracujący na własny rach.	35	60	5	48
Bierni zawodowo				
Renciści	24	65	11	128
Emeryci	17	62	21	206
Uczniowie i studenci	49	43	7	75
Bezrobotni	18	72	10	129
Gospodynie domowe i inni	19	66	15	63
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	29	59	12	171
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	27	61	11	80
sekt. pryw. poza rolnict.	26	68	6	185
prywatnym gosp. rolnym	17	75	8	53
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	23	69	8	143
276-399	18	76	7	124
400-549	20	70	10	222
550-799	29	56	15	171
Powyżej 799 zł	39	49	12	155
Ocena własnych war. mater.				
Złe	16	73	11	354
Średnie	21	64	16	493
Dobre	48	46	6	222
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	22	56	22	63
Raz w tygodniu	24	64	12	552
1-2 razy w miesiącu	28	61	11	167
Kilka razy w roku	24	66	10	200
W ogóle nie uczestniczy	27	60	13	87
Poglądy polityczne				
Lewica	22	73	5	329
Centrum	27	58	15	241
Prawica	35	52	13	241
Trudno powiedzieć	17	66	17	255

Tabela 2. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną **sytuację polityczną** w Polsce? Czy jest ona:

(%)

	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	10	36	43	11	1069
Płeć					
Mężczyźni	13	34	47	6	507
Kobiety	7	38	40	15	562
Wiek					
18-24 lat	6	48	35	10	153
25-34	12	37	43	8	189
35-44	11	34	47	8	210
45-54	10	36	46	7	210
55-64	10	31	51	8	131
65 lat i więcej	7	33	37	24	177
Miejsce zamieszkania					
Wieś	6	36	45	13	397
Miasto do 20 tys.	15	35	41	10	132
20-100 tys.	10	36	45	9	196
101-500 tys.	10	42	38	9	220
501 tys. i więcej mieszk.	12	30	49	9	125
Wykształcenie					
Podstawowe	6	36	37	21	282
Zasadnicze zawodowe	11	37	46	8	310
Średnie	11	37	45	7	386
Wyższe	19	32	45	3	91
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	20	29	50	1	67
Prac. umysł. niż. szczebla	9	41	43	7	107
Pracownicy fiz.-umysł.	6	45	41	8	59
Robotnicy wykwalifikowani	9	41	47	3	109
Robotnicy niewykwalifik.	15	25	58	2	29
Rolnicy	12	27	46	16	46
Pracujący na własny rach.	24	27	39	11	48
Bierni zawodowo					
Renciści	8	30	45	17	128
Emeryci	7	33	42	18	206
Uczniowie i studenci	6	55	31	7	75
Bezrobotni	7	37	45	10	129
Gospodynie domowe i inni	10	39	39	12	63
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	14	34	48	4	171
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	8	52	35	5	80
sekt. pryw. poza rolnict.	11	36	47	6	185
prywatnym gosp. rolnym	12	28	48	13	53
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	7	42	40	11	143
276-399	7	33	48	12	124
400-549	8	33	47	11	222
550-799	10	34	45	11	171
Powyżej 799 zł	11	46	39	5	155
Ocena własnych war. mater.					
Złe	5	31	51	13	354
Średnie	9	41	39	10	493
Dobre	18	35	39	8	222
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	12	32	32	24	63
Raz w tygodniu	10	39	41	9	552
1-2 razy w miesiącu	10	37	43	11	167
Kilka razy w roku	6	30	54	11	200
W ogóle nie uczestniczy	12	38	40	11	87
Poglądy polityczne					
Lewica	10	33	54	4	329
Centrum	12	40	41	7	241
Prawica	14	42	39	5	241
Trudno powiedzieć	3	33	35	29	255

Tabela 3. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną **sytuację gospodarczą** w Polsce? Czy jest ona:

(%)

	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	9	29	57	4	1068
Płeć					
Mężczyźni	12	29	56	3	506
Kobiety	7	30	58	5	562
Wiek					
18-24 lat	9	36	50	5	153
25-34	11	28	55	5	189
35-44	13	34	52	1	210
45-54	10	31	58	0	209
55-64	6	22	70	2	131
65 lat i więcej	5	23	60	11	177
Miejsce zamieszkania					
Wieś	5	22	69	4	397
Miasto do 20 tys.	10	32	52	6	132
20-100 tys.	10	34	54	3	196
101-500 tys.	13	30	52	5	220
501 tys. i więcej mieszk.	16	43	40	2	123
Wykształcenie					
Podstawowe	4	25	62	9	282
Zasadnicze zawodowe	7	29	61	3	310
Średnie	12	32	54	2	386
Wyższe	23	30	45	1	90
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	24	30	45	1	66
Prac. umysł. niż. szczebla	14	37	45	4	107
Pracownicy fiz. - umysł.	7	33	55	4	59
Robotnicy wykwalifikowani	10	30	59	1	109
Robotnicy niewykwalifik.	3	40	50	6	29
Rolnicy	8	17	72	3	46
Pracujący na własny rach.	17	35	48	0	48
Bierni zawodowo					
Renciści	3	26	67	4	128
Emeryci	6	20	65	9	206
Uczniowie i studenci	13	36	47	4	75
Bezrobotni	6	29	62	3	129
Gospodynie domowe i inni	8	40	49	3	63
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	12	31	54	2	170
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	16	40	43	1	80
sekt. pryw. poza rolnict.	12	33	52	3	185
prywatnym gosp. rolnym	9	16	72	3	53
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	7	25	64	4	143
276-399	2	25	71	2	124
400-549	7	28	62	3	222
550-799	9	32	52	8	171
Powyżej 799 zł	18	34	44	4	155
Ocena własnych war. mater.					
Złe	3	26	66	5	354
Średnie	8	32	56	4	493
Dobre	21	29	45	4	221
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	11	31	52	6	63
Raz w tygodniu	11	30	55	4	551
1-2 razy w miesiącu	8	28	60	4	167
Kilka razy w roku	6	30	60	4	200
W ogóle nie uczestniczy	8	23	63	5	87
Poglądy polityczne					
Lewica	8	23	68	1	329
Centrum	7	34	55	4	241
Prawica	19	33	48	1	240
Trudno powiedzieć	5	29	55	11	255

Tabela 4. Jak Pan(i) ogólnie ocenia **sytuację w Pana(i) zakładzie pracy?** Czy jest ona:
(%)

	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	32	28	38	2	487
Płeć					
Mężczyźni	36	28	34	1	277
Kobiety	27	27	43	3	210
Wiek					
18-24 lat	43	19	32	6	53
25-34	36	32	31	1	139
35-44	30	30	39	2	143
45-54	29	26	43	2	115
55-64	25	26	47	2	33
65 lat i więcej	0	0	95	5	5
Miejsce zamieszkania					
Wieś	26	29	42	3	167
Miasto do 20 tys.	31	27	38	4	58
20-100 tys.	41	26	32	1	96
101-500 tys.	24	33	40	2	102
501 tys.i więcej mieszk.	48	20	31	0	65
Wykształcenie					
Podstawowe	18	28	53	0	47
Zasadnicze zawodowe	30	29	40	2	164
Średnie	32	28	36	4	200
Wyższe	46	23	30	1	76
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	45	22	33	1	67
Prac. umysł. niż. szczebla	37	24	38	2	106
Pracownicy fiz. - umysł.	25	34	41	0	59
Robotnicy wykwalifikowani	33	33	33	2	106
Robotnicy niewykwalifik.	34	28	38	0	28
Rolnicy	16	20	61	3	46
Pracujący na własny rach.	30	36	30	3	48
Bierni zawodowo					
Renciści	0	50	50	0	6
Emeryci	0	5	91	3	7
Uczniowie i studenci	13	46	0	40	4
Bezrobotni	16	23	44	17	5
Gospodynie domowe i inni	73	0	0	27	3
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	29	29	40	1	166
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	42	31	27	1	76
sekt. pryw. poza rolnict.	36	28	34	2	175
prywatnym gosp. rolnym	15	18	62	4	47
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	27	22	44	6	41
276-399	13	18	69	0	45
400-549	30	29	41	0	106
550-799	30	31	38	0	67
Powyżej 799 zł	50	24	25	2	89
Ocena własnych war. mater.					
Złe	17	26	52	4	133
Średnie	25	35	39	2	218
Dobre	58	18	23	0	137
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	12	37	50	0	23
Raz w tygodniu	33	28	38	2	246
1-2 razy w miesiącu	33	27	37	3	76
Kilka razy w roku	29	30	39	2	102
W ogóle nie uczestniczy	46	19	31	3	39
Poglądy polityczne					
Lewica	35	21	42	2	161
Centrum	32	24	43	1	113
Prawica	36	30	32	1	117
Trudno powiedzieć	22	40	32	5	96

Tabela 5. Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się:

(%)

	dobrze	ani dobrze, ani źle	źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	22	52	25	0	1069
Płeć					
Mężczyźni	25	50	24	0	507
Kobiety	20	54	26	0	562
Wiek					
18-24 lat	37	49	13	1	153
25-34	30	52	19	0	189
35-44	25	50	25	0	210
45-54	15	52	33	0	210
55-64	15	56	29	0	131
65 lat i więcej	11	56	32	0	177
Miejsce zamieszkania					
Wieś	14	57	29	0	397
Miasto do 20 tys.	25	51	24	0	132
20-100 tys.	28	46	26	0	196
101-500 tys.	29	48	23	0	220
501 tys.i więcej mieszk.	27	55	18	0	125
Wykształcenie					
Podstawowe	10	55	35	0	282
Zasadnicze zawodowe	18	52	30	0	310
Średnie	27	55	18	0	386
Wyższe	58	32	10	0	91
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	64	30	5	0	67
Prac. umysł. niż. szczebla	34	50	16	0	107
Pracownicy fiz. - umysł.	19	71	10	0	59
Robotnicy wykwalifikowani	22	58	20	0	109
Robotnicy niewykwalifik.	15	64	20	0	29
Rolnicy	11	58	31	0	46
Pracujący na własny rach.	38	46	17	0	48
Bierni zawodowo					
Renciści	10	52	38	0	128
Emeryci	11	58	32	0	206
Uczniowie i studenci	49	41	8	2	75
Bezrobotni	12	44	44	0	129
Gospodynie domowe i inni	14	61	26	0	63
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	32	52	15	0	171
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	31	51	18	0	80
sekt. pryw. poza rolnict.	32	52	15	0	185
prywatnym gosp. rolnym	14	58	29	0	53
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	6	39	55	0	143
276-399	10	50	40	0	124
400-549	16	59	25	0	222
550-799	21	60	19	0	171
Powyżej 799 zł	49	47	4	0	155
Ocena własnych war. mater.					
Źle	4	34	62	0	354
Średnie	11	79	10	0	493
Dobre	76	23	1	0	222
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	21	57	22	0	63
Raz w tygodniu	21	55	24	0	552
1-2 razy w miesiącu	22	49	28	1	167
Kilka razy w roku	25	49	27	0	200
W ogóle nie uczestniczy	26	48	26	0	87
Poglądy polityczne					
Lewica	22	48	30	0	329
Centrum	22	57	21	0	241
Prawica	30	52	18	0	241
Trudno powiedzieć	14	55	31	0	255

Tabela 6. Jak Pan(i) ocenia obecne warunki materialne swojego gospodarstwa domowego? Czy są one:

	(%)			
	złe	ani dobre, ani złe	dobrze	Liczba osób
Ogółem	33	46	21	1069
Płeć				
Mężczyźni	33	44	23	507
Kobiety	33	48	19	562
Wiek				
18-24 lat	24	47	28	153
25-34	30	43	27	189
35-44	29	46	25	210
45-54	45	37	18	210
55-64	36	49	15	131
65 lat i więcej	33	57	10	177
Miejsce zamieszkania				
Wieś	41	47	12	397
Miasto do 20 tys.	26	56	18	132
20-100 tys.	28	44	28	196
101-500 tys.	31	42	27	220
501 tys. i więcej mieszk.	26	45	29	125
Wykształcenie				
Podstawowe	45	48	8	282
Zasadnicze zawodowe	37	48	15	310
Średnie	26	47	27	386
Wyższe	14	30	56	91
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	10	26	64	67
Prac. umysł. niż. szczebla	29	42	29	107
Pracownicy fiz.- umysł.	19	56	25	59
Robotnicy wykwalifikowani	34	47	19	109
Robotnicy niewykwalifik.	47	41	12	29
Rolnicy	41	50	10	46
Pracujący na własny rach.	21	45	34	48
Bierni zawodowo				
Renciści	45	47	8	128
Emeryci	29	57	14	206
Uczniowie i studenci	21	41	38	75
Bezrobotni	56	35	9	129
Gospodynie domowe i inni	32	54	14	63
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	28	39	33	171
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	26	45	29	80
sekt. pryw. poza rolnict.	25	48	27	185
prywatnym gosp. rolnym	44	44	12	53
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	67	31	2	143
276-399	50	45	5	124
400-549	33	50	17	222
550-799	23	57	20	171
Powyżej 799 zł	9	38	53	155
Ocena własnych war. mater.				
Złe	100	0	0	354
Średnie	0	100	0	493
Dobre	0	0	100	222
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	35	47	19	63
Raz w tygodniu	32	49	19	552
1-2 razy w miesiącu	34	47	19	167
Kilka razy w roku	33	43	24	200
W ogóle nie uczestniczy	41	35	25	87
Poglądy polityczne				
Lewica	33	45	22	329
Centrum	27	49	24	241
Prawica	26	46	28	241
Trudno powiedzieć	46	44	10	255

Tabela 7. Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?

(%)

	Poprawi się	Nie zmieni się	Pogorszy się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	14	44	34	7	1069
Płeć					
Mężczyźni	15	44	35	5	507
Kobiety	13	44	34	8	562
Wiek					
18-24 lat	23	58	18	1	153
25-34	19	37	35	9	189
35-44	10	45	40	5	210
45-54	10	45	41	4	210
55-64	10	52	36	3	131
65 lat i więcej	15	34	33	19	177
Miejsce zamieszkania					
Wieś	12	40	37	11	397
Miasto do 20 tys.	16	48	31	5	132
20-100 tys.	16	48	32	4	196
101-500 tys.	15	46	35	4	220
501 tys. i więcej mieszk.	16	46	33	5	125
Wykształcenie					
Podstawowe	14	43	31	12	282
Zasadnicze zawodowe	13	43	38	5	310
Średnie	14	45	35	5	386
Wyższe	19	47	31	3	91
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	20	50	29	1	67
Prac. umysł. niż. szczebla	19	40	34	8	107
Pracownicy fiz. - umysł.	10	47	36	5	59
Robotnicy wykwalifikowani	16	47	33	5	109
Robotnicy niewykwalifik.	29	32	33	6	29
Rolnicy	5	43	44	8	46
Pracujący na własny rach.	14	40	42	4	48
Bierni zawodowo					
Renciści	12	42	34	12	128
Emeryci	11	40	36	12	206
Uczniowie i studenci	24	57	16	2	75
Bezrobotni	14	40	42	4	129
Gospodynie domowe i inni	7	58	34	0	63
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	17	50	30	3	171
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	25	36	30	9	80
sekt. pryw. poza rolnict.	13	45	38	4	185
prywatnym gosp. rolnym	7	44	40	9	53
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	19	43	34	4	143
276-399	6	47	41	6	124
400-549	14	42	37	7	222
550-799	17	45	32	7	171
Powyżej 799 zł	15	49	33	3	155
Ocena własnych war. mater.					
Źłe	9	40	42	9	354
Średnie	14	47	32	7	493
Dobre	24	45	29	2	222
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	12	37	34	17	63
Raz w tygodniu	13	46	34	8	552
1-2 razy w miesiącu	18	48	29	6	167
Kilka razy w roku	15	40	41	4	200
W ogóle nie uczestniczy	19	41	37	3	87
Poglądy polityczne					
Lewica	14	40	44	3	329
Centrum	12	52	31	5	241
Prawica	18	44	33	5	241
Trudno powiedzieć	14	43	27	16	255

Tabela 8. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku **sytuacja gospodarcza** w Polsce:

(%)

	poprawi się	pozostanie bez zmian	pogorszy się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	15	50	26	8	1068
Płeć					
Mężczyźni	18	50	26	6	506
Kobiety	12	51	26	11	562
Wiek					
18-24 lat	23	52	18	6	153
25-34	13	56	24	7	189
35-44	10	55	33	3	210
45-54	16	48	28	8	209
55-64	18	48	27	6	131
65 lat i więcej	13	43	25	20	177
Miejsce zamieszkania					
Wieś	12	51	27	10	397
Miasto do 20 tys.	18	52	25	5	132
20-100 tys.	16	48	26	10	196
101-500 tys.	17	53	24	7	220
501 tys. i więcej mieszk.	19	46	28	6	123
Wykształcenie					
Podstawowe	11	46	29	14	282
Zasadnicze zawodowe	13	57	25	6	310
Średnie	18	49	27	6	386
Wyższe	25	49	20	7	90
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	29	44	24	3	66
Prac. umysł. niż. szczebla	12	55	25	8	107
Pracownicy fiz. - umysł.	5	67	20	7	59
Robotnicy wykwalifikowani	18	59	18	5	109
Robotnicy niewykwalifik.	16	54	23	6	29
Rolnicy	6	46	44	4	46
Pracujący na własny rach.	11	54	31	4	48
Bierni zawodowo					
Renciści	12	38	35	15	128
Emeryci	14	49	23	14	206
Uczniowie i studenci	26	53	14	6	75
Bezrobotni	18	45	33	4	129
Gospodynie domowe i inni	13	52	28	7	63
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	18	56	22	5	170
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	21	51	22	5	80
sekt. pryw. poza rolnict.	10	61	24	4	185
prywatnym gosp. rolnym	8	45	40	7	53
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	17	52	23	7	143
276-399	16	60	30	4	124
400-549	13	52	27	8	222
550-799	18	49	23	10	171
Powyżej 799 zł	22	46	25	7	155
Ocena własnych war. mater.					
Źłe	12	51	28	10	354
Średnie	13	53	26	9	493
Dobre	26	45	24	5	221
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	11	53	25	12	63
Raz w tygodniu	14	54	24	8	551
1-2 razy w miesiącu	20	44	24	11	167
Kilka razy w roku	17	43	35	6	200
W ogóle nie uczestniczy	14	52	28	6	87
Poglądy polityczne					
Lewica	18	47	31	4	329
Centrum	14	57	24	6	241
Prawica	16	52	27	4	240
Trudno powiedzieć	12	47	22	20	255

Tabela 9. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku **sytuacja polityczna** w Polsce:

	(%)				
	poprawi się	pozostanie bez zmian	pogorszy się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	17	55	16	13	1069
Płeć					
Mężczyźni	19	54	18	9	507
Kobiety	14	55	14	16	562
Wiek					
18-24 lat	19	60	10	11	153
25-34	16	58	17	9	189
35-44	9	60	18	14	210
45-54	20	51	18	10	210
55-64	24	51	18	7	131
65 lat i więcej	15	48	13	24	177
Miejsce zamieszkania					
Wieś	13	53	19	15	397
Miasto do 20 tys.	19	58	15	8	132
20-100 tys.	23	49	13	15	196
101-500 tys.	15	60	15	9	220
501 tys. i więcej mieszk.	21	53	14	12	125
Wykształcenie					
Podstawowe	10	52	15	22	282
Zasadnicze zawodowe	14	62	17	7	310
Średnie	22	49	17	12	386
Wyższe	23	57	10	10	91
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	24	56	13	6	67
Prac. umysł. niż. szczebla	20	55	12	14	107
Pracownicy fiz. - umysł.	11	69	10	10	59
Robotnicy wykwalifikowani	20	58	16	6	109
Robotnicy niewykwalifik.	15	70	13	3	29
Rolnicy	6	54	26	14	46
Pracujący na własny rach.	18	47	19	16	48
Bierni zawodowo					
Renciści	15	43	22	19	128
Emeryci	16	53	13	19	206
Uczniowie i studenci	23	57	11	9	75
Bezrobotni	15	59	17	8	129
Gospodynie domowe i inni	16	49	21	14	63
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	23	57	13	7	171
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	21	55	15	10	80
sekt. pryw. poza rolnict.	16	60	14	10	185
prywatnym gosp. rolnym	8	55	22	15	53
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	20	55	15	10	143
276-399	8	63	18	11	124
400-549	18	53	16	13	222
550-799	21	51	15	13	171
Powyżej 799 zł	25	52	15	8	155
Ocena własnych war. mater.					
Źłe	16	52	17	15	354
Średnie	15	57	15	13	493
Dobre	23	52	16	9	222
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	11	50	15	23	63
Raz w tygodniu	15	59	16	11	552
1-2 razy w miesiącu	14	55	15	16	167
Kilka razy w roku	23	48	18	12	200
W ogóle nie uczestniczy	26	47	15	12	87
Poglądy polityczne					
Lewica	25	54	17	5	329
Centrum	18	59	17	6	241
Prawica	14	59	17	10	241
Trudno powiedzieć	8	47	13	32	255